

กลุ่มเยาวชนต้นน้ำบ้านห้วยหินดำ

สืบสาน สายใยคนกับป่าแห่งพื้นที่ป่าตะวันตก

หมู่บ้านเล็กๆ ที่มีเขตติดต่อกับพื้นที่ถึง 3 จังหวัดทั้งจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดสุพรรณบุรีนามบ้านห้วยหินดำ ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ณ หมู่บ้านแห่งนี้วิถีชีวิตแบบชาวกระเหรี่ยงโปว์ ชุมชนมีอายุยาวนานมากกว่า 50 ปี ดำรงชีวิตตามจารีตประเพณีของชนเผ่า ทำการเกษตรแบบไร้หมุนเวียนเพื่อยังชีพในพื้นที่ป่าตะวันตก ภายใต้ข้อตกลงในการดูแลจัดการป่าร่วมกับอุทยานแห่งชาติพุเตย วิถีชีวิตของชุมชนยังคงดำเนินไปท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่ขยายมายังบ้านป่าอยู่อย่างไม่หยุดยั้ง ด้วยความเข้มแข็งของชุมชนและวิถีชีวิตที่ผูกพันและเคารพต่อป่า

“ผมก็เป็นกระเหรี่ยงคนหนึ่ง เมื่อพูดถึงภาพลักษณ์ของกระเหรี่ยงก็คือคนป่า ป่าเป็นมากกว่าป่า เป็นชีวิตของชนเผ่าชนเผ่าหนึ่ง เป็นแหล่งอาหาร แหล่งทำมาหากิน แหล่งยาสมุนไพร ป่าคือชีวิตของเรา หากถูกทำลายจะส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของเราอย่างแน่นอน ป่ามีมิติของความเชื่อ ป่ามีชีวิต มีจิตวิญญาณ จึงมีความเชื่อ ยึดถือกันมาอย่างยาวนาน จะเข้าไปทำอะไรก็ต้องขออนุญาต ใช้เท่าที่จำเป็น ให้ความเคารพต่อป่า ปัจจุบันประเทศไทยป่าถูกทำลาย ถูกบุกรุก ปลูกยาง เกิดจากมนุษย์ มนุษย์พยายามจะเข้าไปจัดการธรรมชาติ จนเสียสมดุล จนในวันนี้ธรรมชาติได้กลับมาจัดการมนุษย์ ที่บอกว่าตนเองอยู่เหนือธรรมชาติ มีทั้งสองส่วน ส่วนหนึ่งเพื่อทำมาหากินอาจจะมีการแผ้วถางบ้างอันนี้ก็ยอมรับ แต่เราก็มีสำนึก มีการดูแลจัดการป่า ใช้ประโยชน์ภายใต้ความพอเหมาะพอดี ในอนาคตเราอาจต้องกลับมามองหาทรัพยากรที่เรา

เหลืออยู่ทุกวันนี้” พี่โจ¹ แกนนำกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านห้วยหินดำ บอกเล่าความสำคัญของป่าให้กลุ่มเยาวชนต้นน้ำบ้านห้วยหินดำและผู้ที่มาร่วมงานได้รับรู้ ระหว่างการจัดนิทรรศการบ้านเราอยู่ห้วยหินดำ ในปลายเดือนมีนาคม 2553 ที่ผ่านมา เมื่อผู้ใหญ่ได้เริ่มดูแลรักษาป่าผ่านความเชื่อของชนเผ่ามาอย่างยาวนาน การสืบทอดต่อโดยคนรุ่นหลังจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะยุคปัจจุบันความเจริญต่างๆ ได้เข้ามาอย่างไม่หยุดยั้ง หากไม่สร้างภูมิคุ้มกันที่แข็งแรงให้เด็กๆ ได้เรียนรู้รากเหง้าวัฒนธรรมของ

ตนเองแล้ว ก็อาจจะหลงไปกับกระแสบริโภคนิยมได้ พี่สุดา² หนึ่งในแกนนำสตรีกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านห้วยหินดำ บอกเล่าว่า “อินเทอร์เน็ตเริ่มเข้ามา สังคมที่เข้ามา จากที่เคยมีกระเหรี่ยงจะปลูกข้าว ทอผ้า สอนลูกที่บ้าน วิถีชีวิตก็เปลี่ยนแปลงไป เช่น การนุ่งห่มทอผ้า รุ่นลูกอาจจะไม่ทำแล้ว ไปซื้อจากข้างนอก สภาพแวดล้อมสถานการณ์ไม่เหมือนเดิม เรายังสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ลูกช่วงวัยรุ่นชอบคุยโทรศัพท์ จะห้ามเลยก็ไม่ได้ การมีกลุ่มเยาวชนก็จะเป็นการช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมของรุ่นพ่อแม่ให้คงอยู่”

1 นายประกิต พะง้า คณะกรรมการอนุรักษ์ป่าบ้านห้วยหินดำ

2 นางสุดา งามยิ่ง แกนนำกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านห้วยหินดำ

สำรวจสีย้อมผ้า รวมกลุ่มเยาวชน

เมื่อกลุ่มผู้ใหญ่โดยเฉพาะแกนนำกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านห้วยหินดำตระหนักถึงปัญหาสังคมที่กำลังเริ่มเข้ามา จึงอยากให้เด็ก ๆ ในหมู่บ้านมาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยได้แรงหนุนช่วยจากพี่เจน³ นักพัฒนาอิสระที่เข้ามาอยู่ที่บ้านห้วยหินดำมาช่วยจัดกระบวนการทำงาน ในปีพ.ศ. 2543 การเริ่มรวมกลุ่มเด็ก ๆ จึงเกิดขึ้น กลุ่มสตรีทอผ้า หรือส่วนใหญ่ก็คือแม่ ๆ ของเด็ก ๆ นั้นเอง จึงร่วมกันหาวิธีที่จะให้เด็ก ๆ ได้มาร่วมกิจกรรมด้วยกัน โดยใช้กิจกรรมที่เป็นความถนัดของกลุ่มสตรีทอผ้า ทั้งฟีสุดา⁴ ฟีมือจะ⁵ ฟีลำไย⁵ และแกนนำกลุ่มอนุรักษ์ จึงชวนเด็ก ๆ มาเรียนรู้สำรวจสีย้อมผ้าในป่าชุมชนของบ้านห้วยหิน ว่ามีพันธุ์ไม้อะไรบ้าง และต้นไม้แต่ละชนิดก็ให้สีแตกต่างกัน รวมทั้งส่วนที่จะนำมาใช้ได้นั้นก็แตกต่างกันไป บางชนิดใช้เปลือก ใช้ใบ ใช้ดอก ใช้ผลเพื่อให้สี เช่น ประดู่ ใช้เปลือกให้สีน้ำตาล ชะครามใช้ใบ ให้สีน้ำเงิน หูกวางใช้ใบให้สีเขียว เป็นต้น ซึ่งกรรมวิธีในการย้อมก็ต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญเพื่อให้ได้สีที่สวยงามและติดทนนาน ทำให้เด็ก ๆ ได้เริ่มเรียนรู้ธรรมชาติใกล้ตัวและกิจกรรมที่ผู้ใหญ่ทำเพื่อช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เนื่องด้วยรายได้จากการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ 10% กลุ่มสตรีทอผ้าจะนำไปสมทบเป็นกองทุนดูแลรักษาให้กับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านห้วยหินดำต่อไป เพราะถือว่าเป็นการได้รับประโยชน์จากป่าจึงต้องมีส่วนช่วยกันดูแลรักษาป่า เมื่อผู้ใหญ่และเด็ก ๆ ในชุมชนเริ่มมีกิจกรรมที่ทำได้ร่วมกัน การชักชวนเด็ก ๆ ที่สนใจมาทำกิจกรรมร่วมกันต่อจึงสามารถรวมพลเด็ก ๆ ได้เป็นอย่างดี จากการเรียนรู้สีย้อมผ้าจึงนำมาสู่การสืบทอดการทอผ้า ด้วยการสอนทอผ้าก็เอาจึงแม่จะมีการทอกันอยู่เกือบทุกบ้าน เด็ก ๆ ได้เห็นอยู่เป็นประจำแต่เด็ก ๆ รุ่นใหม่ก็ไม่ค่อยจะสนใจมากนัก การชวนเด็ก ๆ มาเรียนทอผ้าร่วมกันทำให้เด็ก ๆ มีความสนใจมากขึ้นเพราะได้เจอเพื่อนๆ ได้เรียนทำร่วมกัน เมื่อเห็นเพื่อนทำได้ก็อยากที่จะทำได้ตาม อีกทั้งลายทอผ้ามีความหลากหลายแต่ที่บ้านทอได้หลายลายตามแต่ที่จะได้รับการสืบทอดกันมารวมทั้งความสามารถและความชำนาญเฉพาะตัว ทำให้เมื่อเด็ก ๆ กลับไปที่บ้านจึงสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มเติมจากที่บ้าน การฟื้นฟูให้เด็ก ๆ ได้สืบทอดการทอผ้าด้วยก็เอาจึงในบ้านห้วยหินดำจึงเริ่มขึ้นอีกครั้งจากกิจกรรมในครั้งนั้นและทำให้แต่ละบ้านโดยเฉพาะแม่ ๆ ของเด็ก ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญและช่วยกันสอนลูกหลานคนบ้านห้วยหินดำให้ทอผ้าสืบสานวัฒนธรรมของชนเผ่า

รวมพล ร่วมคิด ร่วมทำ เรียนรู้ป่า

จากที่เด็ก ๆ ได้เริ่มมารวมตัวกันและเข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้ใหญ่ทำให้เด็ก ๆ เกิดแรงบันดาลใจในการร่วมอนุรักษ์ป่า หลังจากนั้นเด็ก ๆ จึงเริ่มรวมตัวกันคิดกิจกรรมที่จะทำในชุมชนที่พวกเขาสามารถช่วยทำได้ด้วยตัวเอง จากสภาพชุมชนที่มักจะพบเห็นขยะตามถนนในหมู่บ้านอยู่เป็นประจำ เนื่องจากตัวหมู่บ้านอยู่ห่างไกลการกำจัดขยะจึงต้องทำกันเองในแต่ละบ้าน บางครั้งขยะจึงอาจมีตามถนนในหมู่บ้านซึ่งทำให้ไม่น่ามองนัก เด็ก ๆ จึงอยากช่วยกันทำให้หมู่บ้านดูสะอาดงามมากขึ้น โดยเริ่มทำกิจกรรมเก็บขยะทุกวันอาทิตย์ตามถนนในหมู่บ้าน โดยมีน้องเล็ก⁶ น้องคี⁷ น้องหนอย⁸ เป็นแกนนำชวนรุ่นน้องมาทำกิจกรรมกัน ซึ่งจากการทำกิจกรรมนี้เด็ก ๆ สะท้อนว่าจากการได้ร่วมกันเก็บขยะในหมู่บ้าน ทำให้ได้รู้ถึงความเสียสละ การให้ และเป็นการทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ช่วง

3 นางระวีวรรณ ศรีทอง นักพัฒนาอิสระ

4 นางมือจะ งามยิ่ง แกนนำกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านห้วยหินดำ

5 นางลำไย กองแก แกนนำกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านห้วยหินดำ

6 น.ส.อรวรรณ อนุสรณ์ประชา แกนนำกลุ่มเยาวชนรุ่นแรก

7 น.ส.ศิริพร ทับทิม แกนนำกลุ่มเยาวชนรุ่นแรก

8 น.ส.อัมพร ปัญญา แกนนำกลุ่มเยาวชนรุ่นแรก

นี้เด็ก ๆ จึงได้เริ่มเรียนรู้ธรรมชาติ การทอดผ้ากับกลุ่มสตรีทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ไปพร้อม ๆ กับการทำกิจกรรมจิตอาสา เก็บขยะในชุมชน กระทั่งปีพ.ศ. 2545 ทางกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านห้วยหินดำได้มีโอกาสเรียนรู้การวางแผนสำรวจป่ากับทางแผนงานสนับสนุนความร่วมมือในประเทศไทย, ริกอฟ จึงได้ร่วมกับแกนนำในชุมชน กลุ่มสตรีทอผ้า และชักชวนกลุ่มเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมธรรมชาติศึกษาธรรมชาติ ซึ่งในครั้งนั้นทำให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้การหุงข้าวในป่า และการวางแผนสำรวจป่า ได้รู้ว่ามีกอไผ่ขึ้นใหม่ก็กอ ล้มก็กอ ลำอ่อน ลำแก่ ลำตาย สภาพป่าเป็นอย่างไร และเรียนรู้ชื่อต้นไม้พันธุ์ต่างชนิดจากกลุ่มผู้ใหญ่

สื่อสารงานป่าชุมชน เยาวชนทอผ้า

“งองคุดีจุงโย แผล่อดวยเตอว่องโอเว พุ่งพ็ยโลลู่เว เปอเทอวไทเตเปอเพียซา
บาซียาไค่อยู่ไทโบลนอเอก็ มียาโมโอ ไมลาโอพ้อาพูลีเมาะสะ.....
เลอนียโยเปอเตอวอวท็ยคองทา มานูมาเชอง พล่องไมลาบาอ้อลว
แอ่ยกุงเลอบลอง ไมลาบายูกีตา กัทอวอะค่า กะกุงซ่าเสียว่าเกก็
พุดิพูลียเปอคูปล่องบาบูมาเชอว มานู ยุก็ งองคุดี ลอวทุงโย
บานอวทองไทยก็ เชออชู่เตเชอชวูว งองคุดีโยเบโมก็โมอ้อว”

แผ่นดินผืนนี้ เคยมีชนเผ่ามาก่อน ปู่ย่าเคยสั่งสอน วัฒนธรรมและประเพณี
จงรู้คุณค่า รักษาป่าเอาไว้ให้ดี วันหน้าจะมี ธรรมชาติให้ลูกหลานภูมิใจ
วันนี้ที่ชุมชนคนห้วยหินดำ ร่วมสร้างร่วมทำ ให้ป่านั้นคืนกลับมา
แล้วพื้นที่ป่า จากนั้นถูกพัฒนา จนดีขึ้นมา จากเสื่อมโทรม ก็เขียวขจี
ลูกเอ๋ยลูกหลาน ร่วมประสานความตั้งใจ ร่วมอนุรักษ์ไว้ในแผ่นดิน ถิ่นนี้
ด้วยสำนึกที่มี สิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็ดี แผ่นดินผืนนี้จะอุดมสมบูรณ์”

เด็ก ๆ ยังคงร่วมกลุ่มทำกิจกรรมการเก็บขยะกันอย่างต่อเนื่อง และเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ของกลุ่มผู้ใหญ่ทั้งการสำรวจป่า ดูแลป่า ทำแนวกันไฟ และเรียนรู้การทำไร่หมุนเวียนทั้งติดตามพ่อ ๆ แม่ไปช่วยทำไร่ และเรียนรู้จากแปลงสาธิตใกล้ตัวหมู่บ้านบนพื้นที่ของพี่มือจะ ต่อมาช่วงปีพ.ศ. 2548 น้องเล็ก น้องติ น้องหน้อย จึงได้เป็นตัวแทนของกลุ่มเข้าร่วมทำอัลบั้มเยาวชนทอผ้าร่วมกับเพื่อนๆ เครือข่ายเยาวชนทอผ้าอีก 5 พื้นที่ โดยการสนับสนุนของแผนงานสนับสนุนความร่วมมือในประเทศไทย ริกอฟ เด็ก ๆ จึงได้มีโอกาสสื่อสารเรื่องราวของชุมชนผ่านเสียงเพลง บอกเล่าเรื่องราวของคนชุมชนบ้านห้วยหินดำที่ช่วยกันดูแลรักษาป่า สืบทอดตามวิถีประเพณี วัฒนธรรมของชนเผ่า โดยการทำอัลบั้มในครั้งนี้ น้องหน้อยเล่าว่า “เป็นสิ่งที่ดี เพราะได้ช่วยเผยแพร่เรื่องราวการอนุรักษ์ป่าของชุมชน และภาษากะเหรี่ยงของชนเผ่าเรา คำบางคำก็ไม่เคยรู้มาก่อน ก็ต้องกลับไปสอบถามผู้ใหญ่ให้ช่วยอธิบาย เพราะคำบางคำเราไม่เคยได้ใช้ หลังจากทำอัลบั้มความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวเองคือ จะพูดภาษากะเหรี่ยงทั้งตอนที่อยู่ที่บ้าน และเมื่อออกไปเรียนข้างนอกเจอเพื่อนที่เป็นกะเหรี่ยงด้วยกัน ก็จะทักทายด้วยภาษากะเหรี่ยง จะไม่พูดภาษาไทย คิดว่าเป็นการช่วยอนุรักษ์ภาษาของตัวเอง และเราภูมิใจในภาษาของเรา” นอกจากตัวแทนได้ออกไปทำอัลบั้มเยาวชนทอผ้าแล้ว เมื่อกลับมาที่ชุมชนก็จะนำเพลงดังกล่าวมาฝึกร้องกับน้อง ๆ ในกลุ่มด้วย เสียงศิลปินตัวน้อยจึงดังเจื้อยแจ้วไปทั่วหุบเขา และบนเพลงดังกล่าวจึงเป็นเสมือนสารที่กลุ่มเยาวชนตัวเล็ก ๆ ได้สื่อให้สังคมได้รับรู้

จากการรวมกลุ่มมาร้องเพลงนี้เอง แม่ๆ กลุ่มสตรีทอผ้าจึงเห็นแววศิลปินของเด็กๆ จึงได้ฟื้นฟูการร้องของชนเผ่า โดยมีพี่สุดา พี่ลำไย เป็นผู้ฝึกสอนท่าทาง โดยมีป้ามะนิเม⁹ เป็นผู้ร้องเพลงให้ ในช่วงปีพ.ศ. 2549 เมื่อฝึกซ้อมกันเข้าที่เข้าท่ามีแว้วว่าจะนำไปแสดงเผยแพร่ให้คนอื่นได้แล้ว เด็กๆ จึงได้มีโอกาสไปแสดงเผยแพร่วัฒนธรรมการร้องทั้งในระดับตำบล จังหวัด และระดับประเทศกันเลยทีเดียว

เรียนรู้เติบโต...แม่เปลี่ยนผ่าน

กิจกรรมของกลุ่มเยาวชนกำลังดำเนินไปได้ด้วยดี ทั้งการเก็บขยะในชุมชน เรียนรู้การทอผ้า รำตง และไร่มุญเวียน พร้อมกับได้มีโอกาสได้ไปแลกเปลี่ยนกันเพื่อนๆ เครือข่ายเยาวชนทอผ้า แต่ต่อมาเมื่อแกนนำกลุ่ม

เยาวชนอย่างน้องลิ น้องเล็ก น้องหนอย ถึงเวลาต้องแยกย้ายกันออกไปเรียนต่อนอกชุมชน ช่วงปีพ.ศ. 2550-2551 จึงขาดแกนนำกลุ่มเยาวชน ซึ่งกิจกรรมที่น้องๆ ในกลุ่มอย่างน้องจำ¹⁰ น้องแทน¹¹ และเพื่อนๆ คนอื่นๆ ยังช่วยกันทำอยู่ตลอดตามกำลังที่ทำได้คือกิจกรรมจิตอาสาเก็บขยะในชุมชน ต่อมารุ่นพี่อย่างน้องนุญ¹² และน้องหลี่¹³ ได้กลับมาอยู่ที่บ้านการทำกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนจึงเริ่มฟื้นฟูขึ้นอีกครั้ง น้องหลี่ให้เหตุผลที่กลับมาชุมชนว่า “มาเรียนที่กทม. แต่มันไม่ใช่บ้านเรา อยู่ที่ไหนก็ไม่สุขใจเหมือนอยู่บ้าน บ้านเรามี

ธรรมชาติ ผู้คนต่างเป็นมิตร จึงกลับมาอยู่บ้าน ช่วยพ่อแม่ทำงานดีกว่า” ช่วงนี้เองพี่เจนนึงเข้ามาหนุนช่วยฟื้นฟูกลุ่มอีกครั้ง โดยการพัฒนาแกนนำรุ่นใหม่ผ่านการเข้าค่ายอบรมพัฒนาศักยภาพเยาวชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนเครือข่ายสืบสานภูมิปัญญาภาคกลาง และในปีพ.ศ. 2553 เด็กๆ ก็ได้รวมตัวช่วยกลุ่มสตรีทอผ้าพัฒนาพิพิธภัณฑ์และศูนย์เรียนรู้ทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ตามกำลังของเด็กๆ ทั้งการช่วยจัดนิทรรศการ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ และเผยแพร่วัฒนธรรมการรำตง ณ ตลาดสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป้าหมายของการกลับมารวมตัวกันของสมาชิกในกลุ่มเยาวชนในครั้งนี้ เพื่อร่วมกันอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติต่อไป การมีต้นทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและเป็นเอกลักษณ์จึงทำให้ความเป็นกลุ่มเยาวชนต้นน้ำบ้านห้วยหินดำ มีการขับเคลื่อนกลุ่มฟื้นฟูกลับมาอีกครั้ง โดยเฉพาะการสนับสนุนจากแม่ๆ กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านห้วยหินดำ

และเมื่อถามถึงแรงจูงใจที่ทำให้เด็กๆ กลับมารวมตัวกันอีกครั้ง แม้ว่าขณะนี้จะมีสมาชิกเพียง 10 คน คือมีใจรักธรรมชาติ ชุมชน ป่า น้ำ ได้ทำงานเพื่อสังคมส่วนรวม ได้อุทิศสิ่งแวดล้อม อยากได้รับคำชม อยากสืบทอดให้คนรุ่นหลังได้รู้ ได้ศึกษา เพราะเป็นเรื่องที่ดี และอยากให้คนทั่วโลกมารักษาป่าและช่วยกันปลูกต้นไม้ ช่วยกันรักษา ต้องการให้ชุมชนพัฒนาขึ้น รวมทั้งอยากฝึกตัวเอง อยากโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์แบบของสังคม เพื่ออยากทำอะไรดีๆ ให้กับสังคม

ซึ่งจากการทำกิจกรรมที่ผ่านมาน้องๆ สะท้อนว่า ฟังพอใจต่อการที่มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ เครือข่ายอื่นมากที่สุด ทั้งเครือข่ายเยาวชนทอผ้า และเครือข่ายเยาวชนสืบสานภูมิปัญญา รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม

9 น.ส.มะนิเม งามยิ่ง

10 น.ส.เพชรรัตน์ อนุสรณ์ประชา

11 น.ส.ศิริลักษณ์ มิ่งชาชะ

12 นายเบิกฟ้า ศรีทอง แกนนำกลุ่มเยาวชนต้นน้ำบ้านห้วยหินดำ

13 นายณรงค์เดช งามยิ่ง แกนนำกลุ่มเยาวชนต้นน้ำบ้านห้วยหินดำ

ช่วยพัฒนาชุมชน ตลอดจนการได้รับการสนับสนุนจากทั้งภายในและภายนอกชุมชน แต่สิ่งที่น้องยังอยากทำมากที่สุดคือ การพัฒนาตนเอง เพราะน้องๆ อยากเห็นกลุ่มเยาวชนมีความเข้มแข็ง เป็นแบบอย่างให้น้องรุ่นต่อไป และสามารถทำได้ตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มคือ เพื่อสืบต่อและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เยาวชนในชุมชนมีทักษะที่ดีในการดำรงชีวิต และพัฒนากลุ่มเยาวชนให้มีการเติบโตเข้มแข็ง สามารถเข้าใจและดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

แม้ในช่วงที่ผ่านมากลุ่มเยาวชนต้นน้ำบ้านห้วยหินดำจะขาดความต่อเนื่องของการทำกิจกรรมไป เนื่องด้วยขาดแกนนำเยาวชนรุ่นต่อไป และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากพี่เลี้ยง “เป้าหมายที่ผู้ใหญ่ทำก็เพื่อเด็กๆ พวกพี่ๆ อยากให้เด็กได้ทำกิจกรรมเป็นไปได้อยากให้เด็กทั้งหมดบ้าน หรือในเครือข่ายทั้งหมดชุมชนแถบนี้ได้ทำกิจกรรมที่ดีๆ เพราะกระแสสังคมบริโภคนิยมกำลังมีผลด้านลบต่อเด็กๆ ในใจอยากให้เด็กๆ ได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม แต่พวกๆ พี่มีแต่ความอยาก ยังขาดทักษะไม่รู้จะชักนำพาทำกิจกรรมอย่างไร” พี่มีจะสะท้อนถึงสาเหตุที่ทำให้การรวมกลุ่มเยาวชนขาดช่วงไป ชุมชนจึงยังคงต้องการพี่เลี้ยงจากภายนอกที่จะเข้ามาหนุนเสริมกระบวนการทำงานกับกลุ่มเยาวชน และช่วยพัฒนาศักยภาพของแกนนำกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อให้กลุ่มได้กลับมารวมตัวทำกิจกรรมร่วมกันอีกครั้ง และไขปมที่เรื้อรังที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากลุ่มเยาวชนให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไปได้ในอนาคต

ปัจจัยความสำเร็จ

- การสนับสนุนหนุนช่วยกระบวนการทำงานจากพี่เลี้ยงภายนอกมีความจำเป็นต่อการพัฒนากลุ่มเยาวชน ตลอดจนการเสริมทักษะกระบวนการทำงานให้กับพี่เลี้ยงในชุมชนได้มองเห็นทิศทางการทำงานและสามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างต่อเนื่อง
- การพัฒนาศักยภาพของแกนนำเยาวชนรุ่นใหม่ และมีการถ่ายทอดสู่เยาวชนรุ่นต่อไปอย่างต่อเนื่องจะทำให้กิจกรรมของกลุ่มเยาวชนไม่หยุดชะงักไปเมื่อแกนนำรุ่นพี่ต้องออกไปศึกษาต่อนอกพื้นที่
- ความเป็นชุมชนชนกะเหรียญด้วยกัน ทำให้ความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นเครือญาติกัน มีวัฒนธรรมประเพณีที่สืบต่อกันมาอย่างยาวนาน จึงเป็นทุนของชุมชนที่จะทำงานร่วมกัน

ต้นกล้า ต้นน้ำบ้านห้วยหินดำ

น้องนุ้ย นายเบิกฟ้า ศรีทอง อายุ 19 ปี หลังจากออกไปบวชเรียนที่จังหวัดเชียงใหม่อยู่กว่า 2 ปีจึงตัดสินใจกลับมาอยู่บ้านเพื่อเรียนรู้ตนเอง และชุมชน

การปลูกฝังการเรียนรู้ด้วยตนเองมาตั้งแต่เด็กจากครอบครัว ในรูปแบบโฮมสคูล ทำให้น้องนุ้ยมีความคิดเป็นของตนเอง สนใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ และได้เข้าร่วมโครงการอาสาสมัครของมูลนิธิธิดาอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอศ.) รวมทั้งได้เข้าร่วมกิจกรรมค่าย การอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจึงเป็นแรงผลักดันที่อยากทำให้น้องนุ้ยกลับมาช่วยฟื้นฟูกลุ่มเยาวชนบ้านห้วยหินดำ ซึ่งน้องนุ้ยก็ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

อนาคตที่น้องอยากเห็นคือ อยากให้กลุ่มเยาวชนและชุมชนได้พัฒนาไปในทางที่ดี

“อยากเห็นผลผลิต จากการทำกิจกรรมภายในกลุ่มหรือชุมชน พัฒนาศักยภาพของตนเองและเยาวชนภายในชุมชนให้มีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดี”

น้องหลี่ นายณรงค์เดช งามยิ่ง อายุ 20 ปี ปัจจุบันเรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

น้องหลี่ เป็นลูกชายของพี่สตางค์ได้รับการปลูกฝังแนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่เด็ก ได้ร่วมติดตามพ่อแม่ไปทำไร่หมุนเวียน และร่วมกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนต้นน้ำบ้านห้วยหินดำ เป็นตัวแทนของกลุ่ม เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนกับเครือข่ายเยาวชนทอฝัน

เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 น้องหลี่จึงได้เข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ แต่ด้วยวิถีชีวิตของผู้คนในเมืองหลวงซึ่งแตกต่างกับวิถีชีวิตบ้านป่าที่ห้วยหินดำเป็นอย่างมาก “มาเรียนที่กรุงเทพฯ แต่มันไม่ใช่บ้านเรา อยู่ที่ไหนก็ไม่สุขใจเหมือนอยู่บ้าน บ้านเรามีธรรมชาติ ผู้คนต่างเป็นมิตร จึงกลับมาอยู่บ้าน ช่วยพ่อแม่ทำงานดึกว่า” หลังจากได้ปรึกษากับพ่อแม่แล้วน้องหลี่ จึงตัดสินใจลาออกจากมหาวิทยาลัยและมุ่งหน้ากลับบ้านมาบ้านเพื่อช่วยพ่อแม่ทำงาน และเรียนรู้วิถีชุมชนตามรอยของบรรพบุรุษ นอกจากช่วยงานพ่อแม่ในไร่แล้ว น้องหลี่ยังพยายามสร้างรายได้ให้กับตนเองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นพืชสมุนไพรพื้นบ้าน ทำชาสมุนไพรรางจืดขาย แต่ด้วยภาระหนี้สินจากกองทุนยศ. ที่ต้องชำระ ทำให้น้องหลี่ต้องแก้ไขปัญหาด้วยการกลับเข้าเมืองกรุงอีกครั้งเพื่อหางานทำส่งเงินคืนกองทุนยศ. เพราะรายได้จากที่บ้านไม่เพียงพอ แม้ชีวิตในโลกของความจริงจะไม่ได้สวยงามอย่างที่ฝันไว้ แต่ความคิดของน้องหลี่ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ต้องทำงานเพื่อหาเงินอีกสักพักใหญ่ก่อนหวนคืนบ้านเกิดอีกครั้ง

พี่เจน นางระวีวรรณ ศรีทอง อาชีพนักพัฒนาอิสระ

พี่เจนเข้ามาทำงานพร้อมกับพี่ฟงค์ ศรีทอง ในพื้นที่บ้านห้วยดําในเรื่อง การอนุรักษ์พันธุกรรมพืชท้องถิ่น และหลงไหลเสน่ห์ของบ้านป่าแห่งนี้จึงย้าย ครอบครัวมาตั้งหลักปักฐานในหมู่บ้านห้วยหินดํา ได้เห็นพัฒนาการความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบ้านห้วยหินดํา เมื่อพี่ๆ กลุ่มสตรีในชุมชนซึ่งพี่เจน ก็ร่วมทำงานอยู่ด้วยในเรื่องของการสนับสนุนการท่องเที่ยวอ้อมสี่ธรรมชาติ อยากให้ เด็กๆ ในชุมชนได้ร่วมตัวทำกิจกรรมร่วมกัน พี่เจนจึงกำลังหนุนช่วยให้เด็กๆ ได้มาร่วมตัวกันและทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มผู้ใหญ่ รวมทั้งกิจกรรมดีๆ อีกหลายครั้งที่ พี่เจนมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนงาน

แต่ช่วงที่ผ่านมาแกนนำเยาวชนออกไปศึกษาต่อนอกพื้นที่ทำให้กิจกรรมของกลุ่มเยาวชนขาดช่วงไป แต่พี่เจนก็ได้ผลักดันทั้งน้องนุ้ย และน้องหลี่ ให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับภายนอก เพื่อเสริมศักยภาพให้กับมาเป็นแกนนำเยาวชนรุ่นต่อไปในชุมชน เนื่องจากพี่เจนประสบอุบัติเหตุในปีที่ผ่านมาทำกิจกรรมที่ได้วางแผนไว้ต้องหยุดชะงักลงไปบ้าง แต่ความมุ่งมั่นตั้งใจจริงของพี่เจนจะมีส่วนสำคัญในการช่วยให้กลุ่มเยาวชนได้ฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้ง และช่วยดูแลแกนนำเยาวชนจนเติบโตเป็นต้นกล้าที่แข็งแรงพร้อมสานต่องานของชุมชนได้ต่อไป “บ้านห้วยหินดําต้องการพี่เลี้ยงอยู่ ต้องการคนมาช่วยทำกระบวนการ พี่วางแผนงานไว้แล้วคุยกับพี่สุดาแล้ว แต่เกิดอุบัติเหตุเสียก่อน ถ้าหายดีแล้วก็จะกลับไปเคลื่อนต่อ เพราะเราเห็นว่ามันเคลื่อนได้”

นอกจากนี้พี่เจนเป็นอีกแรงสำคัญที่จะช่วยน้องหลี่ ด้วยน้องหลี่อยากกลับมาอยู่บ้านแต่ต้องกลับไปหา งานทำในกรุงเทพฯอีกเพราะภาระหนี้สินที่ต้องชำระ “คุยกับหลี่ตลอด คุยกับเขาว่าจะหาทางให้ได้กลับมาบ้าน มี รายได้ เราลองส่งโครงการของมอส. อยู่ น่าจะได้ หวังว่าอีกไม่กี่เดือนน้องหลี่น่าจะกลับมาอยู่บ้านได้อีกครั้ง เพราะ เขาก็อยากกลับมา และเขาจะเป็นกำลังสำคัญในการเคลื่อนงานเยาวชนในพื้นที่บ้านห้วยหินดําได้”

กลุ่มเยาวชนบ้านห้วยหินดํา

ผู้ประสานงาน คุณระวีวรรณ ศรีทอง

ที่อยู่ 503 หมู่ 6 ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี 72180

โทรศัพท์ 08 1981 8581 E-mail : thai.csa@gmail.com